

Mastitis gehalveerd in drie jaar

Melkveehouder Aafje Veenstra neemt vanaf 2007 deel aan een UGCN-studiegroep. Sindsdien is het aantal koeien met klinische mastitis afgenomen van 40 naar 17 procent. Probleemkoeien verdwenen, de hygiëne verbeterde, en ze paste de melktechniek aan en ging orbeseal gebruiken.

De ligboxen zien er schoon en droog uit en zijn ingestrooid met eerste kwaliteit zaagsel. Ook op de roosters ligt door de mestschuif weinig mest. Verbetering van hygiëne in de stal is één van de maatregelen die maatschap Veenstra in Kallenkote heeft genomen om de uiergezondheid op het bedrijf te verbeteren.

„We maken de ligboxen nu vier keer daags schoon”, vertelt Aafje Veenstra, die samen met haar vriend Johan Rozeboom het melkveebedrijf runt. Veenstra heeft veel opgestoken van deelname aan de studiegroep van het Uiergezondheidscentrum Nederland (UGCEN). Dierenkliniek De Woldberg in Steenwijk, Havelte en Oldemarkt op om mee te doen. De animo was groot (zie kader).

De aanleiding voor Veenstra om deel te nemen aan een studiegroep was het hoge aantal koeien met mastitis en af en toe een tankcelgetal boven 300.000 cellen per milliliter melk. „Drie jaar geleden had circa 40 procent van onze koeien last van uierontsteking. Dat kost veel extra werk in de melkstal. En het kost geld vanwege de lagere melkproductie en de melk die je tijdelijk

Bedrijfsgegevens

Aafje Veenstra en Johan Rozeboom melken een quotum van 665.000 kilo melk. Op het bedrijf worden circa 75 melkkoeien en 60 stuks jongvee gehouden. De koeien produceren gemiddeld 9.026 kilo melk met 4,50 procent vet en 3,50 procent eiwit.

Beide ondernemers zitten nu nog in maatschap met Aafjes ouders, maar ze gaat straks in maatschap met Johan Rozeboom. Hij werkt af en toe ook als zzp'er. Het melkveebedrijf beschikt over 50 hectare grond, waarvan 40 hectare gras en 10 hectare mais. Er wordt gemolken in een 2x4 visgraat melkstal. In de toekomst willen de twee een nieuwe stal bouwen en groeien naar 120 melkkoeien.

Aafje Veenstra verbeterde de uiergezondheid van haar koeien en kreeg begeleiding van dierenarts Hans Nij Bijvank.

Foto's: Janet Beekman

niet kunt leveren. Ik wilde er graag iets aan doen”, zegt Veenstra.

ORBESAL EN HYGIËNE

Uit tankmelkonderzoek bleek uierontsteking op het bedrijf van Veenstra vooral te wijten aan besmetting met *Staphylococcus aureus*. „Koeien met hardnekkige *S. aureus*-infecties, die een voortdurende besmettingsbron zijn, hebben we geleidelijk afgevoerd. Daarnaast zijn we aanvullend op standaard antibioticumdroogzetters orbeseal gaan gebruiken. Dat sluit de spenen af en houdt mastitisverwekkers in de droogstand buiten het uier.”

Daardoor is het percentage nieuwe gevallen van subklinische mastitis bij de nieuwmelkte koeien nog slechts 2 procent. Op sommige bedrijven is dat percentage 15 procent.

Als de koeien zijn uitgemolken, passen de Overijsselse veehouders een barrièredip toe. Door de spenen te dippen brengen ze

om elke speen een film. Dat helpt om bacteriën buiten de uier van melkgevende koeien te houden.

Het UGCEN beveelt ook het gebruik van handschoenen in de melkstal aan. „Ik heb dat wel geprobeerd, maar het beviel niet. Ik kan er niet aan wennen, dus dat heb ik opgegeven.”

Om de ligboxen droger te houden strooit Veenstra elke ochtend kalk en nieuwe zaagsel in. „We maken vier keer daags de boxen schoon. 's Avonds bij het laatste controle rondje loop ik toch al achter de boxen langs. Dan kan ik net zo goed even de mest eruit scheppen.”

Voor meer ventilatie in de stal en een droger klimaat zijn de zijwanden van de ligboxenstal uit 1976 er enkele jaren geleden al uit gehaald.

GEEN VACUÛM

De melktechniek is ook veranderd. „Voorheen hing ik standaard het melkstel direct na het voorbehandelen onder de koeien. Nu ga ik eerst vier koeien voorbehandelen en sluit dan de koeien aan. Dan hebben ze iets meer tijd om de melk te laten schieten, voordat het vacuüm op de spenen komt.”

Hetzelfde geldt bij de afname van het melkstel, die nu bij 0,3 liter melk per minuut wordt afgenomen in plaats van bij 0,2. „Aan het einde van het melken is het voor de uiergezondheid ook beter om geen vacuüm te hebben op een leeg uier. We gaan nog naar 0,4 liter melk per minuut bij de afname, dat moet je geleidelijk veranderen om de koe er aan te laten wennen.”

Als koeien toch een uierontsteking hebben, is het nuttig om bacteriologisch onderzoek te doen van de hoogcelgetalkwartieren. „Daar kunnen we nog verbeteren. Als we dat vaker doen, weten we nog beter om welke mastitisverwekker het precies gaat. Dan kun je gericht antibiotica inzetten en is de kans op genezing groter.”

De maatregelen die maatschap Veenstra heeft genomen, leidden tot een flinke verbetering van de uiergezondheid. Dit jaar is het tankcelgetal gemiddeld onder 100.000 cellen per milliliter. In 2007 en 2008 was

het gemiddeld 170.000 tot 200.000 met uitschieters tegen 300.000 aan.

Het aantal koeien met klinische mastitis is circa 17 procent, dit was in 2007 nog 40 procent. Veenstra is tevreden over de geboekte resultaten. „Elk mastitisgeval kost al gauw 250 tot 300 euro. Maar de ergernis om bij elke melkbeurt een half uur langer in de melkput te staan, is misschien nog wel erger. Ook wil ik niet dat onze koeien onnodig pijn hebben”, besluit Veenstra.

JANET BEEKMAN

De ligboxen worden goed schoon en droog gehouden. De mestschuif zorgt dat er weinig mest op de roosters ligt.

‘Preventief aanpakken’

„De animo onder melkveeouders om de uiergezondheid te verbeteren is groot. 70 van de 185 veehouders in onze praktijk nam deel aan de UGCN-studiegroepen.” Dat zegt dierenarts Hans Nij Bijvank van dierenkliniek De Woldberg in Steenwijk, die samen met zijn collega Karin Hogendoorn de melkveeouders in de studiegroepen heeft begeleid.

De resultaten van de deelnemers zijn goed. Het gemiddelde tankcelgetal op deze bedrijven daalde van 198.000 naar 181.000 cellen per milliliter. „Bij de controlegroep van niet-deelnemers steeg het celgetal van 193.000 naar 223.000.”

Het percentage klinische mastitis op bedrijven van deelnemers aan de studiegroep daalde van 32 procent in 2007 (begin studiegroep) naar 18 procent in 2009 (einde studiegroep). „Met de kennis vanuit het UGCN, de studiegroepformule en onze bege-

leiding kregen melkveeouders handvatten om mastitis te voorkomen. Dat verlaagt het curatieve gebruik van antibiotica”, concludeert Nij Bijvank.

„Veehouders zijn zich nu meer bewust dat ze koeien met uierontsteking intensiever en langer moeten behandelen met antibiotica voor een goede genezing. Langer dan drie dagen behandelen geeft 70 procent genezing, bij maximaal drie dagen behandelen geneest slechts de helft.”

Dierenarts Hans Nij Bijvank (links) zegt dat de studiegroepaanpak van UGCN duidelijk resultaat oplevert.

Foto: Marleen Schepers